

[HOVEDSTADEN](#)

For 30 år siden flyttede en gruppe idealister fra København til en lille landsby i Nordsjælland. Nu er byen en sjælden succeshistorie

Det var en ganske almindelig landsby, og den ville formentligt have oplevet fraflytning og butiksdød - men så ankom en lille håndfuld københavnske idealister. I dag er det en landsby i vækst på et Danmarkskort fyldt med eksempler på det modsatte.

Historien om Danmarks landsbyer har i årevis været en om butiksdød, fraflytning og huse, der ikke kan sælges. Historien om en lille landsby i Nordsjælland er en helt anden, og Brugsen på hjørnet lever endnu.

Foto: Linda Kastrup

Søndag d. 20. september 2020, kl. 13.30

[Del denne artikel](#) ▾

MIKKEL RANDERIS

Godt 20 børn sidder i en rundkreds på gulvet. Mellem dem sidder Dorte med en guitar i hånden.

»*Jump down, turn around, pick a bale of cotton*,« synger hun, og børnene skråler med.

Hun beder dem rejse sig. De danser med. Hopper, drejer rundt og plukker luftbomuld med fingrene. Sangtimen blev også til en kort indføring i slaveriet, da en elev spurgte, hvem der plukker bomuld.

»Det er lidt hårdt, men lige nu leger vi bare,« lød det fra læreren, og børnene kunne trygt danse videre.

Børnene er elever i anden klasse på Halsnæs Lilleskole i landsbyen Torup, og deres tilstedeværelse i klasselokalet er en del af en sjælden succeshistorie.

Friskolen Halsnæs Lilleskole er siden åbningen i 2001 gået fra at have 12 elever til i dag at have knap 200. Det er byens største arbejdsplads med knap 30 ansatte.

På samme måde er det gået med byen Torup, der frem til slutningen af 80'erne var en ganske almindelig landsby af den type, der de senere år har oplevet afvikling, fraflytning og butiksdød. Men i 1986 begyndte en kraftig udvikling at finde sted, da Økosamfundet Dyssekilde blev etableret som Danmarks første økologiske landsby. Og særligt de senere år har byen nået, hvad der betegnes som et »*tipping point*« for byen.

»Vi har fået en lind strøm af elever de seneste år. Mange vil gerne ud af byen og ud på landet. Folk søger roen,« siger skoleleder Per Schantz.

I 2019 blev Torup kåret som Årets Landsby som »et foregangseksempel på, hvordan landsbyer over hele landet kan fremtidssikre sig selv«.

I dag bor 350 mennesker i Torup, heraf i omegnen af 150 i Økosamfundet Dyssekilde.

Det er især de senere år, at der er sket stor tilflytning til Torup. Indbyggertallet er steget med 50 procent fra 1985 til 2018, men langt den største del af væksten er kommet mellem 2010 og 2018. Ifølge Anne Katrine Hornemann, der er bystrategisk seniorrådgiver hos COWI, tyder tallene på, at landsbyerne når deres »*tipping point*« - det punkt, hvor væksten for alvor går stærkt - når andelen af såkaldte »ikke-gennemsnitlige persontyper« når et niveau, som ligger fem til ti procent over landsgennemsnittet.

»Det er et særligt segment, der flytter til Torup, og som er med til at skabe denne udvikling. Det er primært børnefamilier i 30'erne med høj uddannelse, og de fleste flytter fra København,« siger Anne Katrine Hornemann.

De senere år er der kommet mange børnefamilier til Torup, særligt i Økosamfundet Dyssekilde.
Foto: Linda Kastrup.

Væk fra byens puls

Byggeriets skæve former vækker minder om Christiania. Foran husene hænger regnbueflag og tibetanske bedeflag. Vejene i området, Økosamfundet Dyssekilde, hedder Solen, Stjernerne, Månen, Mælkevejen og Nordstjernen.

Kristoffer, der ikke vil have sit efternavn i avisen, flyttede til området for fem år siden med sin familie - kæreste og to børn. Han studerer til psykoterapeut, men som guitarerne i huset afslører, er han musiker.

»Vi ville ud i noget, hvor der var mere ro og mere natur. Væk fra byens puls. Som årene gik, blev det mere og mere tydeligt, hvordan det påvirkede os at bo i byen,« siger han og peger især på trafik og menneskemylder som irritationsmomenter.

Da familien første gang var på besøg i området, endte det med, at de blev inviteret først til kaffe og siden middag hos beboere.

»Det var meget åbent, og vi følte os velkomne,« siger han.

I dag henviser Kristoffer til en helt særlig kombination af at bo på landet og samtidig bo i et samfund: et fællesskab.

Det er han ikke ene om. Et udviklingsprojekt under navnet Varme Zoner har undersøgt tre landsbyer, der har oplevet særligt stor tilflytning de seneste år: Klitmøller i Nordjylland, Svaneke på Bornholm og Torup i Nordsjælland.

Bag projektet står blandt andet Anne Katrine Hornemann, bystrategisk seniorrådgiver i COWI, og Rolf Lyneborg Lund, ph.d. ved Aalborg Universitet. Sammen har de udviklet et værktøj, der skal give et mere nuanceret billede af til- og fraflytning fra danske landsbyer - og her fremhæves Torup som en by med særligt stor vækst.

Deres undersøgelse peger især på et særligt fællesskab omkring økologi som landsbyens tiltrækningskraft. Foruden en skole rummer landsbyen en børnehave, en brugs, en café, kirke, koncertsted, bageri, kontorfællesskab og forsamlingshus, ligesom der er en årlig festival, Himmelstorm Festival, i byen.

»Byggestenene er primært det sociale fællesskab og en overordnet bæredygtig tilgang til natur og mennesker,« lyder det om Torup.

Anne Katrine Hornemann forklarer, at der især er fire parametre, som er afgørende for, om en landsby bliver en »varm zone«.

X-faktor: Har byen en særligt kant, noget der giver den en særlig identitet? I Klitmøller er det eksempelvis surfermiljøet, på Svaneke bygningsstilen, mens det i Torup er det økologiske, der er særligt vigtigt.

Skabertrang: Der er tale om steder, hvor det er muligt som beboer at skabe noget - at udfolde sig både kommercielt og civilt.

Sammenhængskraft: Der skal være et fællesskab, som det er relativt nemt at træde ind i.

Fysiske mødesteder: Der skal være konkrete steder i byen, hvor man naturligt mødes. I Torup fremhæves blandt andet byens café.

Torup har sin egen café, Café Torup.
Foto: Linda Kastrup.

Inden for det næste år åbner endnu et økologisk bofællesskab i byen under navnet Hvideland. Efter planen vil det skulle huse i omegnen af 150 indbyggere yderligere, så indbyggertallet runder 500.

Dyrere end de fleste landsbyer

61-årige Ulla Kyhn var med til at grundlægge Dyssekilde for godt 30 år siden, og hun er en af personerne bag det nye økosamfund, Hvideland. Hun viser rundt på gården og peger ud over markerne, hvor der de kommende år skal bygges op mod 100 huse.

Det er dyrere at bo i Torup end i de fleste øvrige landdistrikter. I Økosamfundet Dyssekilde koster et hus mellem to og tre millioner, og det vil formentligt også blive prisen for at bo i Hvideland. En kvadratmeterpris på cirka 23-24.000 kroner.

Caroline (tv.) og Mathias Paasch Eller (th.) er nogle af de første, der er rykket ind i det nye bofællesskab Hvideland. De har længe været interesserede i at flytte i bofællesskab, men først med Hvideland fandt de »det rette projekt«.
Foto: Linda Kastrup.

Adspurgt, hvorvidt hun tror, det er muligt at få folk til at flytte ind, svarer Ulla Kyhn:

»Sagtens.«

»Der er mange, der gerne vil ud af byen og bo i bofællesskab. De pibler op alle steder. Her køber man ikke bare en byggegrund, du køber også ind på alt det, der er blevet udviklet i Torup de sidste 30 år.«

Ulla Kyhn forventer, at de første huse vil være klar og beboede til maj næste år.

Mathias og Caroline Paasch Eller er allerede flyttet ind med to børn og bor lige nu på Hvidelandsgården, der skal fungere som fælleshus for det nye økosamfund.

»Vi ville gerne finde et fællesskab ude på landet. Det måtte ikke være helt dødt og øde. Vi besøgte Dyssekilde og var betagede,« siger Caroline Paasch Eller.

Ukronede borgmester

72-årige Peter Plant har en fortid som medlem af kommunalbestyrelsen i Hørsholm, er professor i karrierevejledning, og de seneste tyve år han har boet på en gård i Torup, der også fungerer som yogacenter. Solceller giver strøm til gården, der huser får, lam og bistader. Familien dyrker - naturligvis - sin egen mad.

Peter Plant er en af de ildsjæle, der har gjort en særlig indsats for at få gjort Torup til en livlig landsby.
Foto: Linda Kastrup.

Peter Plant beskrives som Torups ukronede borgmester. Den nyligt pensionerede mand med gråt skæg og overalls er en væsentlig del af forklaringen på, at Torup er, hvor den er i dag, siger flere beboere.

Han er blandt andet formand for Torup Ting - byens lokalråd, ligesom han har købt og indrettet Dyssekilde Station, der lå faldefærdig hen for år tilbage. I dag er der kontorfællesskab, en spiselig have og boghandel i de gamle stationsbygninger. Hver anden lørdag huser området ved stationen et madmarked.

Flere steder i byen står der kasser med bøger, som man kan tage mod at betale et beløb via MobilePay. Det koncept hedder Torup Bogby, et andet af Peter Plants initiativer.

For ham er det afgørende at vise, at livet på landet er andet end forfaldshistorier om Udkantsdanmark

»Jeg synes, storbylivet bliver talt op som der, hvor kulturen foregår, der hvor intelligentsiaen bor. Samtidig bliver landdistrikterne talt ned: Der lugter af gylle, vi har huller i tænderne og er på overførselsindkomst alle sammen. Det er ikke os på landet, der har sagt, at vi er udkanten.«

Du og andre har brugt mange frivillige timer på at få liv i Torup. Det er vel svært for andre landsbyer at kopiere?

»Ja, men så kan man gøre noget andet. Vi kan ikke stille et fodboldhold, men det kan man i nabobyen,« siger Peter Plant.

Ikke længere københavnere

46-årige Jakob Ghiassi-Larsen er en af de nye københavnske tilflyttere. Han har boet på Nørrebro siden 1990, men i 2018 fik han og hans kæreste Mahdis nok af byens puls og besluttede sig for at rykke ud.

De flyttede blandt andet på grund af prisudviklingen i København, og fordi de aldrig fandt det sted på Nørrebro, de rigtig gerne ville bo. Efter at have brugt en del tid i et sommerhus på Falster blev de i stigende grad trætte af København, larmen og trafikken, når de kom tilbage fra sommerhuset. De var trætte af at stå på ventelister til de gode lejligheder og besluttede sig for at flytte.

Han erkender, at han siden flytningen har haft en »identitetskrise« over ikke længere at være københavnere.

»Men jeg har også været meget, nærmest idealistisk omkring København, cyklismen og værdierne. Det tog lang tid, før jeg holdt op med at opfatte mig som københavnere. Det har mest været inde i hovedet. Reelt har jeg faktisk ikke savnet det en eneste dag,« siger han.

Parrets to børn Caspian, 9, og Seia, 2, går henholdsvis på den lokale friskole og i børnehaven.

Seia cykler på en lille blå cykel, da Jakob Ghiassi-Larsen kommer for at hente hende. Hun tager en lyserød panda med i hånden, sammen bevæger de sig over vejen - og så er de hjemme.

Jakob Ghiassi-Larsen flyttede med sin kæreste og to børn til Torup og Økosamfundet Dyssekilde for to år siden.
Foto: Linda Kastrup.